

Nærings- og handelsdepartementet
Postboks 8014 Dep.
0030 Oslo

Att.: Statsråden

Dato: 06.02.2007

Vår ref.:2006/00748 – AS/AAH/bk
Deres ref.:200604560

Stortingsmelding om innovasjon – invitasjon til å komme med synspunkter

Innledning

Vi viser til Deres brev av 21.12.2006 med invitasjon til høringsinstansene om å komme med synspunkter til en planlagt stortingsmelding om innovasjon. Det vises i brevet blant annet til at det i Soria Moria-erklæringen sies at Norge skal bli en av de ledende, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomier i verden innenfor de områder hvor vi har fortrinn. Det sies videre at Norge skal være et godt land å drive næringsvirksomhet i. Regjeringens innovasjonspolitikkk skal legge grunnlaget for fremtidig verdiskaping.

Finansnæringsens Hovedorganisasjon vil nedenfor gi uttrykk for enkelte synspunkter til meldingen. Vi beklager at høringsfristen er noe overskredet.

Generelle betraktninger

FNH finner det positivt at regjeringen har satt seg høye mål i næringspolitikken. Om Norge skal være et godt land å drive næringsvirksomhet i avhenger imidlertid av at forholdene legges til rette for det på en lang rekke områder. En politikk som stimulerer til innovasjon er bare er ett av mange slike områder. Dersom Norge i det lange løp skal kunne gi en avlønning til arbeidskraft og kapital på linje med det beste som oppnås internasjonalt er det først og fremst viktig å føre en stabilitetsfremmende økonomisk politikk som stimulerer til fleksibilitet og omstillinger i næringslivet slik at produksjonsressursene søker dit de oppnår den beste avkastningen. Videre må offentlig sektor løpende omstilles og effektiviseres og det må føres en konkurransedyktig skattepolitikk som stimulerer til innsats og som i minst mulig grad vrir ressursanvendelsen vekk fra det optimale. En høyt utdannet arbeidskraft og høyt nivå på

FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON

Postadresse/Postal address: Pb. 2473 Solli, 0202 Oslo, Norway. Kontoradresse/ Visiting address: Hansteens gate 2, Oslo
Telefon/Telephone: (+47) 23 28 42 00, E-mail: fnh@fnh.no, web: www.fnh.no. Organisasjonsnr.: Finansnæringsens
Hovedorganisasjon: NO 981 423 682, Finansnæringsens Servicekontor: NO 969 000 938

forskning er selvfølgelig avgjørende for å lykkes i det lange løp, men dersom de grunnleggende betingelsene for næringsvirksomhet ikke er tilstede vil en satsning på forskning og innovasjon kaste langt mindre av seg enn ellers mulig.

Ifølge samfunnsøkonomisk teori bør næringspolitikken for å gi størst samfunnsøkonomisk lønnsomhet begrense seg til å korrigere for ulike former for markedssvikt slik at den bedriftsøkonomiske lønnsomheten ved prosjektene best mulig sammenfaller med den samfunnsøkonomiske lønnsomheten. For å oppnå dette kan det være nødvendig å benytte avgifter eller subsidier og andre former for støtte. Det kan videre innebære behov for ulike påbud og forbud, bruk av konsesjoner og i enkelte tilfeller offentlig drift. Utfordringen for den praktiske næringspolitikken blir dels å fastslå når markedsløsningen innebærer avvik fra det samfunnsøkonomisk mest lønnsomme, og dernest hvordan markedssvikten skal korrigeres uten å skape nye vridninger i ressursbruken. I den sammenheng hører det også med i vurderingene at innkrevning av skatter og avgifter for å finansiere støtte medfører et samfunnsøkonomisk effektivitetstap som følge av at skattekilene vrir ressursbruken vekk fra det optimale. Dette tilsier at avstanden mellom markedsløsningen og det samfunnsøkonomisk mest lønnsomme må være vesentlig før det kan lønne seg å gripe inn med korrigerende tiltak.

De fleste næringsdrivende vil nok både kunne mene og argumentere for at den virksomhet nettopp de bedriver har positive ringvirkninger i samfunnet som begrunner ulike former for offentlig støtte. Andre vil likeledes kunne peke på ulike sider ved samfunnsutviklingen som de mener bremser den økonomiske veksten eller reduserer velferden, og derfor ønske å bruke skatter og avgifter for å bremses eller korrigere utviklingen. Når næringspolitikken i tillegg også benyttes til å oppfylle mål som for eksempel utjevning av levekår, likestilling, spredt bosetting etc. er det åpnet for en næringspolitisk arena der alle kan delta med ønsker og krav til offentlig innsats, reguleringer og støtte.

Det kan synes som om de næringspolitiske ønskemålene er spesielt mangfoldige og omfattende i Norge. Dette kan dels skyldes etterkrigstidens tradisjon med en relativt aktivistisk næringspolitikk og omfattende bruk av næringsstøtte, og dels den store kapitalrikeligheten som i dag eksisterer på statens hånd. At engasjementet er sterkt og ønskene mange gjør det spesielt krevende for de næringspolitiske myndighetene å skille reelle behov for næringspolitisk inngripen for å rette opp markedssvikt og bidra til samfunnsøkonomisk lønnsomhet på den ene siden, fra opportunistisk "rent seeking" med vikarierende samfunnsøkonomiske argumenter på den annen. Det er derfor all mulig grunn for myndighetene til å stille strenge krav til de analyser og vurderinger som gjøres før offentlige midler benyttes til ulike former for næringsstøtte.

Nærmere om innovasjon og innovasjonspolitik

Innenfor EU/EØS er all statsstøtte i utgangspunktet forbudt. Begrunnelsen er at statlig støtte vrir ressursbruken vekk fra det samfunnsøkonomisk optimale og stiller markedsaktørene

overfor ulike konkurransevilkår. Unntak gjelder blant annet når formålet er å rette opp markedsvikt. Støtte til innovasjon er blant de tiltak som eksplisitt nevnes som eksempel på støtte som kan ha eksterne effekter som markedsaktørene ikke tar hensyn til i sine kalkyler, og som derfor kan utløse tillatt statlig støtte. Som departementet er kjent med har Europakommisjonen nylig lagt frem et dokument som beskriver EUs rammebetingelser for statsstøtte til forskning og utvikling og innovasjon (2006/C 323/01). FNH er også kjent med departementets brev av 9. januar 2006 med innspill til og svar på spørsmål fra Kommisjonen i arbeidet med dette dokumentet. Vi legger til grunn at norske myndigheter i sin innovasjonspolitikkk vil holde seg godt innenfor de rammer som EU setter i dette dokumentet.

I tillegg kommer at innovasjon i utgangspunktet er en kreativ prosess som ikke kan besluttes eller dikteres av noen. Myndighetenes oppgave og utfordring er derfor først og fremst å skape de rammer og miljøer innenfor hvilke innovasjon og nyskaping med størst sannsynlighet vil finne sted.

Den viktigste ”driveren” for innovasjon er etter vår oppfatning konkurranse. Virksom konkurranse presser aktørene til stadig å prøve ut nye og mer effektive måter innenfor produksjon og markedsføring. Konkurranse som virkemiddel bør derfor tas i bruk på flest mulig av samfunnets områder.

En politikk for å fremme innovasjon bør etter vår oppfatning ha et bredt og generelt virkefelt. Formuleringen fra Soria Moria-erklæringen, som departementet siterer innledningsvis i høringsbrevet, synes å begrense satsningen på innovasjon til ”..de områder hvor vi har fortrinn.” Hvis dette skal tolkes dit hen at regjeringen skal satse på utvalgte næringer eller utvalgte prosesser, vil vi advare mot det. Sporene skremmer fra flere eksempler på selektiv satsning i fortiden, og det er ingen grunn til å tro at departementer eller politikere er bedre til å se hvor og hvordan lønnsom virksomhet kan utvikles eller utvides bedre enn markedet – snarere tvert i mot.

Det er heller ikke slik at omfanget av innovasjon nødvendigvis er proporsjonal med pengene som stilles til rådighet. Innovasjon er et resultat av en rekke faktorer, som ofte er vanskelig å forutsi og vanskelig å styre. Finansnæringen er selv et eksempel på en næring som uten å ha mottatt næringsstøtte av noen art har utviklet teknologiske og administrative løsninger som har plassert næringen blant de mest effektive i internasjonal sammenheng. I perioden 1991-2004 har produktivitetsutviklingen innenfor finansiell tjenesteyting i Norge vært nesten tre ganger så rask som i den norske fastlandsøkonomien som helhet.

Denne erfaringen kan også reise spørsmål om insentiver og tiltak for forskning og innovasjon har vært for teknisk rettet og at en i fremtidige programmer burde vurdere å innrette noe mer av tiltakene mot systemer for tjeneste- og servicesektoren. Den kommende meldingen om innovasjonspolitikken burde inneholde en omtale av denne problemstillingen.

Med vennlig hilsen
FINANSNÆRINGENS HOVEDORGANISASJON

A handwritten signature in black ink, reading 'Arne Skauge'. The signature is written in a cursive, flowing style.

Arne Skauge
Adm. direktør